

Kunnskapsdepartementet
Postboks 8119, Dep
0032 OSLO

Deres ref:
Vår ref: 07/231-1/HIR
Dato: 07.01.2008

Høring KD / NOU 2007:11 Studieforbund - læring for livet / Utkast til hørings svar

Kontaktutvalget avgir et todelt svar på denne høringen:

- 1) **Et allment innspill** til KDs bestillingsliste på 5 punkter som listes nedenfor. Vi utdyper hvor vi ser en sterk interesse for innvandrerbefolkningen. Punktene omhandler forslag til nye grep for å tydeliggjøre oppgaver og ansvar tilpasset framtidens utfordringer:
  - **NY MÅLSTRUKTUR: FORSLAG TIL SEKS OVERORDNEDE MÅL FOR STUDIEFORBUNDENES VIRKSOMHET**
  - **NY LOV FOR IKKE-FORMELL OPPLÆRING: LOVEN FORESLÅS Å REGULERE EN MER SAMLET SEKTOR FOR FRIVILLIG OG FORTJENESTEFRI OPPLÆRING UTENFOR DET FORMELLE UTDANNINGSSYSTEMET**
  - **STYRKET REGIONALT ANSVARSOMRÅDE FOR VOKSNES OPPLÆRING: FORSLAG Å GI FYLKESKOMMUNEN OVERORDNET ANSVAR FOR Å MØTE VOKSNES OG REGIONENS BEHOV FOR KOMPETANSE**
  - **TILSKUDDSDORDNINGER**
  - **GODKJENNING AV STUDIEFORBUND**
- 2) **Et fristilt innspill** i forhold til mulige utfordringer for Studieforbundene overfor den nye innvandrerbefolkningen. Utfordringene er særlig knyttet til behov for fleksible tilnæringsmodeller hvis studieforbundene skal kunne oppleves som interessante..

Med vennlig hilsen

Rita Kumar
Utvalgsleder

Saksansvarlig:
Hilde Roald
Rådgiver

I

NY MÅLSTRUKTUR: FORSLAG TIL SEKS OVERORDNEDE MÅL FOR STUDIEFORBUNDENES VIRKSOMHET (kap. 7/s.81-82)

Høringsutvalget peker på at publikum opplever studieforbundenes rolle som utydelig. Også formålene med studieforbundene kan synes uklare og derfor vanskelige å styre etter. Det synes nødvendig med en skarpere og mer presis avklaring av målene.

Høringsutvalget foreslår 6 overordnede mål for studieforbundenes framtidige virksomhet. De er formulert med utgangspunkt både i dagens virksomhet og roller i framtida.

- 1) Å bidra til å vedlikeholde og styrke demokratiet og legge grunnlag for den bærekraftige utviklingen ved å engasjere og utvikle aktive medborgere.
- 2) Å gjøre det mulig for mennesker å påvirke sin egen livssituasjon.
- 3) Å bekjempe utstøting og bidra til inkludering
- 4) Å bidra til motivasjon og tilgang til kunnskap og kompetanse for alle og slik møte behov i et samfunn og arbeidsliv i stadig endring
- 5) Å styrke kulturelt mangfold og øke deltakelsen i kulturlivet.
- 6) Å være en selvstendig arena for læring og et supplement til offentlige utdanningstilbud for voksne.

KIMs svar: Hvert av de 6 målene er gode og dekkende for grunntanken i studieforbundenes virksomhet. Det gjelder både dagens virkelighet og for framtida. Etter KIMs syn har studieforbundene en utfordring i å vise hvordan gjøre disse målene virksomme for den delen av innvandrerbefolkningen med behov for bredspektret tradisjonell folkeopplysning, men etter modeller og metoder mer kjent fra studieforbundenes første tid.

NY LOV FOR IKKE-FORMELL OPPLÆRING: LOVEN FORESLÅS Å REGULERE EN MER SAMLET SEKTOR FOR FRIVILLIG OG FORTJENESTEFRI OPPLÆRING UTENFOR DET FORMELLE UTDANNINGSSYSTEMET (kap.7/s.89-90)

Høringsutvalget mener det er nødvendig med en større omlegging av lovgivingen der formelle og ikke-formelle læringsarenaer forankres i en felles lov for å kunne utfylle hverandre i å utvikle kompetanse og talent i befolkningen. Læring *utenfor* det formelle opplæringssystemet skal løftes fram og gis en egnet regulering. En omlegging av lovgivingen vil kunne gi studieforbundene en sterkere rolle som alternative læringsaktører og læringsarenaer. Omleggingen vil også omfatte andre tilbydere og aktører av offentlig støttet, fortjenestefri opplæring utenfor det formelle opplæringsystemet. En ny lov vil kunne bidra til å synliggjøre alternative læringsaktører, blant annet studieforbund i tett kobling til den øvrige delen av frivillig sektor, som en egen og selvstendig del av det norske systemet for livslang læring.

KIMs svar: Vi støtter forslag om en omlegging av lovgivingen der læring utenfor det formelle opplæringssystemet gis en høynet status. Et avgjørende punkt mener vi at uansett vil være tilstrekkelig finansiering uansett tilbud. Faglig kvalitet må være en klar premiss.

STYRKET REGIONALT ANSVAR FOR VOKSNES OPPLÆRING (kap. 7/s. 91-92): **FORSLAG Å GI FYLKESKOMMUNEN OVERORDNET ANSVAR FOR Å MØTE VOKSNES OG REGIONENS BEHOV FOR KOMPETANSE**

Høringsutvalget mener at dette må skje ved at

- samarbeidet med ikke-formelle opplæringsaktører ivaretas gjennom gjensidig forpliktende partnerskapsavtaler;
- ansvar for all grunnopplæring for voksne samles i fylkeskommunen;
- ordning for kvalifisering av tilbydere av formell grunnopplæring.

KIMs svar: Dette er et forslag som KIM vil anbefale varmt. I den formelle og kompetansegivende delen av voksenopplæring for voksne innvandrere og flyktninger har det i alle år hersket mye frustrasjon fordi kvalifiseringsansvaret har vært delt mellom kommune og fylke. Særlig har dette vært gjeldende for unge voksne. En god og kvalitetstung voksenopplæring mener vi at krever fleksible modeller. I dagens system er det for mange hindre, ofte ansvarsfraskrivelse og for lite rom for fleksible løsninger. Vi forstår at det kan være motforestillinger hos mange av studieforbundene som frykter at de mister handlingsrom. Sett fra innvandremiljøenes ståsted, og med tanke på rask kvalifisering for det norske arbeidsmarkedet, har det lenge vært et ønske om overordnet ansvar *ett* sted. Fylket peker seg ut som et naturlig valg.

TILSKUDDSORDNINGER (kap. 7/s. 87-88)

Høringsutvalget går inn for

- en statlig tredelt tilskuddsordning rettet mot den delen av studieforbundenes opplæringsvirksomhet som er ubundet av pensum og eksamen;
- en kulturpott til fordeling blant studieforbundene formidlet via fylkeskommunen;
- opplæring med paralleller i offentlig utdanning og på oppdrag fra fylkeskommunen finansieres gjennom rammeoverføringene til fylkeskommunen.

KIMs svar: I rapporten listes tre modeller, A, B, C. Nr. C har hovedfokus på voksnes læring og med utvidede forpliktelser for fylkeskommunen. Denne modellen – som legger alt ansvar for grunnopplæring for voksne til fylkeskommunen – er den som best kommer i møte umiddelbare og viktige behov hos det brede lag i innvandrerbefolkningen. For innvandrerbefolkningen er det viktigste hensynet enkel struktur, god styring, få byråkratiske ledd og få, men seriøse aktører med pedagogisk erfaring og tradisjon for voksenopplæring og dermed sikring av faglig forankring på høyeste myndighetsnivå. Vi tror denne modellen vil kunne styrke studieforbundenes rolle som tilbyder av kunnskap som kvalifiserer for arbeidsmarkedet og høyere studier.

GODKJENNING AV STUDIEFORBUND (kap. 7/s.99-100)

Høringsutvalget drøfter 8 generelle kriterier som må være på plass for at studieforbundene skal kunne motta statsstøtte (s.100). For studieforbund som ønsker å tilby mer omfattende utdannings- eller opplæringsløp ut over halvårige kurs, mener utvalget at flere kriterier må på

plass. Det betyr i praksis nye godkjenningsskriterier og ny godkjenning av noen studieforbund. Det handler om ytterligere å kvalitetssikre utdannings-/kvalifiseringstilbudet, blant annet krav til dokumentasjon og statistikk. Dette er et krav for at tilbud skal kunne utløse studiestøtte til deltakerne.

KIMs svar: Mange i innvandrerbefolkningen møtes stadig motstand i arbeidsmarkedet med argument om at de ikke er godt nok kvalifisert, snakker for dårlig norsk etc. Et hovedkrav i alle kvalifiseringstilbud for innvandrerbefolkningen er derfor høy kvalitet i alle ledd. Med dette som bakteppe ønsker vi nye godkjenningsskriterier velkommen og ser det som et stort pluss med nye godkjenningsskriterier av en del studieforbund. KIM forventer at innvandrerbefolkningen tas med på råd når kriterier skal legges for tilbud. I folkeopplysningen, integreringens og inkluderingens navn ser vi det som selvsagt at innvandrerbefolkningen er medspiller i kvalifiseringen for og utviklingen av Norge med sitt demokratiske styresett.

II

KIM MED FRISTILT INNSPILL TIL

NOU 2007:11/ STUDIEFORBUND – LÆRING FOR LIVET

Kvalifisering og inkludering med studieforbundene som møteplass.

En skisse over behov og utfordringer.

Skissen er to-delt:

Del A omhandler betraktninger og synspunkt som særlig opptar KIM i forhold til studieforbundenes rolle overfor den nye innvandrerbefolkningen.

Del B omhandler et forsøk på å skape en systematisk oversikt over mulige kurspakker, måter å tenke struktur og organisering og å analysere/kanalisere behov.

A

Kvalifisering og behov

I en rapport fra riksrevisjonen, høsten 2007, heter det blant annet at mange innvandrere i Norge går på dårlig egnede tiltak som ikke tilstrekkelig kvalifiserer dem for arbeidsmarkedet. Selv om Norges økonomi for tiden går på høygir og arbeidslivet roper etter kvalifiserte folk, synes dette å være en viktig årsak til at innvandrere ikke kommer i arbeid, eller stiller svakt på arbeidsmarkedet. KIMs innspill til NOU 2007:11 er derfor i forhold til et bredt samfunnmessig perspektiv med særlig fokus på *kvalifisering* og *behov* hos innvandrerbefolkningen.

Utfordring

Hele samfunnet har en utfordring når deler av befolkningen står uten tilgang til arbeidsmarkedet. Ikke minst har Norges politiske myndigheter en utfordring i å oppnå sine målsettinger om at alle skal ha lik mulighet til å delta i samfunnet, ha lik mulighet til å bidra til samfunnet og ikke minst ha likeverdige levekår.

Myndighetene har altså en overordna målsetting om lik behandling og like muligheter for alle uansett etnisk bakgrunn. For å kunne oppnå dette trengs det stadig målrettet engasjement og innsats for å få på plass tiltak som fungerer.

Studieforbundene alene kan ikke forventes å ta alle grep i dette. Like fullt finner vi det naturlig at også studieforbundene har en rolle å spille blant annet i forhold til de kvalifiseringsbehov som er synlige i dag.

Utfordringen for studieforbundet synes å være å kunne bidra med en tjeneste som er til nytte både for enkeltpersoner som trenger skoleing og omskoleing, for bedrifter som leter etter kvalifiserte arbeidstakere og for samfunnet generelt. For eksempel trenger mange nye

innvandrere til Norge hurtigst og best mulig kvalifiserende og kompetansegivende kurs rettet mot arbeidsmarkedet. Kvalitetstung språkopplæring er viktig. Ikke minst er det behov for en kjapp, kvalitetstung og effektiv realkompetansevurdering og godkjenning av medbrakt utdanning og kvalifikasjoner.

Mange innvandrere i Norge i dag har kvalifikasjoner og erfaring som arbeidslivet ikke utnytter. Innvandringen fortsetter å øke. I takt med dette vil utfordringer for samfunnet øke for at så mange som mulig av nykommerne skal kunne henge med på arbeidsmarkedet. Myndighetene og samfunnet må vise vilje til anerkjennelse av utdanning og muligheter for skoloring for å bli kvalifisert og akseptert.

KIMs fokus

KIMs fokus er rettet mot kvalifisering av innvandrerbefolkningen i Norge.

Det handler om

- forebygging m/formål å kvalifisere for utdanning og studier;
- forebygging m/formål arbeid og en videreføring av eksisterende kompetanse og yrkeserfaring;
- kvalifisering på mer generell og allmenn basis

Det handler blant annet om:

opplæring i norsk språk, samfunn og kultur. En hovedmålsetting er å stå best mulig rustet til å kunne ta utdanning, videreutdanning og/eller delta fullverdig på arbeidsmarkedet.

Behovene er *eksakte og unike* for hver enkelt innvandrer eller flyktning. Det betyr at for den/de enkelte vil behovene være *forskjellige* for å nå målet for kvalifisering og differensiering når det gjelder tilbudspakker. Eksempelvis mener KIM blant annet at mangelen på *en norskundervisning som samsvarer med behovet for innvandrere med høyere utdanning*, handler om konsekvenser for livskvaliteten til den enkelte. Ved ikke å tilrettelegge for rask inkludering i arbeidsmarkedet, vil det norske samfunnet gå glipp av store ressurser. Her vil KIM gi særlig ros til forslaget i NOU 2007:11 om å legge koordineringsansvaret til fylkeskommunen. At én instans på dette nivået sitter med hovedansvaret, mener KIM er den beste måten å "styre kvalifiseringen" på. Særlig gjelder dette kvalifisering og språkopplæring for innvandrere med høyere utdanning som vil ut i arbeidsmarkedet eller ta utdanning /studier. Like viktig, men med mer langsiktige behov er gruppen av personer med sporadisk, avbrutt grunnskole fra hjemlandet. I tillegg kommer de med fullført 7-årig grunnskole, men som ikke tilsvarende krav og nivå for dagens norske skole. I denne siste store gruppen finner vi mange med lang og respektabel yrkeserfaring innenfor en rekke felt.

Ungdom med mangelfull skolegang

KIM ser en særlig kvalifiserings- og inkluderingsutfordring for samfunnet knyttet til ungdom i alder VG-skole, men uten kunnskaper for å motta undervisning på dette nivået. Grunnskolen og fylkeskommunen møter ikke denne elevgruppen på en tilfredsstillende måte i dag. Særlig ser vi dette utenfor de større byene i Norge. KIM har lenge tatt til orde for denne ungdomsgruppen. Vi mener tiden er overmoden for nytenking. Det trengs et grundig og omfattende kvalifiseringsgrep. Spesielt tror vi det er svært påkrevd med skreddersydde studiepakker – alt med formål kvalifisering og inkludering i arbeidsmarkedet.

Utfordringen for studieforbundene tror KIM kan handle om å utvikle solid, faglig ekspertise for et helhetlig og kvalitetstungt tilbud. Innvandrerbefolkningen i hele Norge ønsker løsninger som fungerer bedre enn mange av de tilbudene vi ser i dag.

Ansvar og innsats

Det er en grov feiltolkning og forenkling når mediene framstiller kvalifisering og inkludering av den nye innvandrerbefolkningen som en byrde som Norge må bære, eller et problem som Norge må løse. Innvandrerbefolkningens faktiske tilstedeværelse krever anerkjennelse og møteplasser der alle parter kan møtes i forhandlinger om ansvar og innsats i et samfunn som stadig blir mer flerkulturelt, internasjonalisert og mangfoldig.

Innsats trengs fra flere sider. Myndighetene har et stort ansvar i å påse at både lovverket og politikken – og implementering av tiltak og programmer – gjøres riktig. Det handler om å treffe riktige valg og evne til å få fram tilstrekkelige ressurser både i forhold til penger og personal.

Storsamfunnet har også et ansvar. Hovedsaken er å vise gjensidig toleranse for forskjeller. I dette er det viktig å kunne gjenkjenne diskriminerings mange åpne og skjulte sider for å ta grep i forhold til den. Det handler om å sette kraft og vidsyn bak sentrale verdier i Norge som solidaritet og likeverd.

Innvandrerbefolkningens ansvar er knyttet til medlemskapet i det norske storsamfunnet. Det handler om å lære norsk, å sette seg inn i norske væremåter, å bygge bånd til andre, å delta, å møte opp. Det er krevende, men vi ser gang på gang at de som gir mest – som engasjerer seg mest – får mest igjen for innsatsen. Og studieforbundene kan på mange måter være viktig aktører slik de gjennom alle år har stått sentralt i det frivillige arbeidet for folkeopplysning i Norge.

Inkludering og medarbeiderskap i studieforbundenes virksomhet

NOU 2007:11 nevner at få med innvandrerbakgrunn er ansatt i studieforbundene. KIM er overbevist om at bevisst satsing på en flerkulturell stab vil gagne studieforbundene. For det første er kyndige innvandrere som medarbeidere en unik anledning til å få ansatte som bedre enn noen vet hvor skoen trykker for den som er ny i et land og skal etablere seg.

For det andre kommer mange innvandrere fra områder der man ennå har levende kultur-, kunst- og håndverkstradisjoner (som er 70 % av studieforbundenes aktivitet). De representerer potensielle medarbeidere med førstehånds erfaring med tradisjoner som er i ferd med å gå tapt i den norske hverdagen. Med kyndige innvandrere som medarbeidere gir studieforbundene seg selv en unik anledning til å kunne tilby kurspakker der man også får vist at ”ny kultur” på utmerkede måter kan smelte sammen og berike etablert kulturkunnskap – og samtidig en unik måte å drive folkelig og sosial brobygging.

Studieforbundene som møteplass

Nye nordmenn trenger møteplasser hvor kursene kan fungere også som en uformell måte å bygge nettverk og knytte nye bekjenskaper mot den norske befolkningen. Sammen med andre deltakere kan man utvikle språklige ferdigheter, utveksle erfaringer og skaffe seg ny kunnskap og innsikt. Alt dette som et tiltak i forhold til integrering og inkludering. Kvinner med innvandrerbakgrunn, inkludert hjemmeværende kvinner, kan være en sentral målgruppe her. Her er det et klassisk ”win-win” forhold.

Framtidsperspektiver

Denne skissen har satt fokus på kvalifisering og inkludering med studieforbundene som møteplass.

Det handler om de nye innvandrerne som kvalifiserte medarbeidere i studieforbundene. Landet trenger en flerspråklig og flerkulturell ekspertise som på en effektiv og kvalifisert måte kan møte de nye når de ankommer til Norge og kunne gi rask og god informasjon og gode svar på mange spørsmål. Språk og annen kulturell erfaring må møtes som en ressurs. Studieforbundene kan bidra i forhold til språkopplæring og andre særlige og nyttige kunnskaper for et fullverdig liv som medborger i Norge og kan bli en møteplass for nye og gamle landsmenn.

Det handler også om en kvalitetstung innsats for å komme arbeidsmarkedet i møte i dets behov for arbeidskraft. I takt med økende internasjonalisering og en økende innvandrerbefolkning, trenger Norge allsidig ekspertise. Mange innvandrere har gode kvalifikasjoner og lang yrkeserfaring innenfor yrker som etterspørres. Det er sløsing med ressurser når mange innvandrere arbeider på helt andre områder enn der de faktisk kunne gjort et mer effektivt og kunnskapsrikt bidrag.

I KIM er vi overbevist om at studieforbundene med sin erfaring og kompetanse og særegne organisasjonsstruktur, kan bidra effektivt. De har lang tradisjon for å møte store grupper i forhold til spesifikke, relevante kurs.

Dersom studieforbundene kan tilby praktiske løsninger på disse utfordringene, gjør de ikke minst en viktig innsats for framtida. Arbeidet med kvalifisering og inkludering av de nye nordmennene trenger mange medarbeidere.

NOU 2007:11 åpner for modeller som viser en effektiv og mer oversiktlig tilrettelegging av kurstilbudene. KIM finner det svært bra at rapporten fremmer forslag som bedre og mer effektivt vil kunne legge til rette særlig når det gjelder de mer formaliserte tilbudene der studieforbundene samarbeider med offentlig sektor. Poenget er å kvalifisere kursdeltakerne rakest mulig og best mulig for arbeidsmarkedet. Kontaktutvalget er overbevist om at studieforbundene med sin særlige erfaring og kompetanse, kan bidra her.

B

MULIGE KURSPAKKER

Alle innvandrere til Norge – enten de kommer som flyktninger eller rene immigranter – ønsker først og fremst et trygt fotfeste i arbeidslivet som et ankerpunkt og en plattform for videre utvikling. Bare fantasien setter grenser for hvilke kurs som kan være aktuelle. Studieforbundene bør plukke i det som har høyest prioritet for folk.

I tabellen nedenfor presenterer KIM en skisse i et forsøk på å synliggjøre behov, tanker og synspunkt i det brede lag av innvandrerbefolkningen. Vi forsøker å strukturere og synliggjøre at Studieforbundene vil behøve flere parallelle overordnede løp med ulike tilnærminger og løsningsmåter for å kunne inkludere hele innvandrerbefolkningen som faktisk målgruppe:

EN SKISSE OVER INNVANDRERBEFOLKNINGEN OG MULIGE BEHOV IFHT. STUDIEFORBUNDENE

INNVANDRERBEFOLKNINGEN	GENERELLE TREKK FOR ALLE KATEGORIER
3 hovedgrupperinger	Stor variasjon / mange ulike behov
HOVEDGRUPPE 1: HOVEDTREKK OG BEHOV – MULIGE KURSPAKKER	
NOEN HOVEDTREKK	<p>Generelt: Stor kapasitet og evne i å orientere seg om Norske forhold. Skiller seg lite ut i forhold til den etnisk norske befolkningen. Tilpasser seg greit lokale forhold. Har forankring på arbeidsmarkedet. Behersker flere språk på høyt nivå.</p> <p>Høgt kvalifiserte innvandrere (mer enn 12 års utdanning + yrkeserfaring) – skal inn på det norske arbeidsmarkedet Kan lett orientere seg i eksisterende tilbud fra studieforbundene. Har betalingsevne i forhold til alle prisnivå. Kvalitetsbevisste og vil ”kjøpe” der de finner ”matnyttige” eller det beste kurstilbud for sine interesser.</p>
BEHOV	<p>Effektive og komprimerte kurspakker på høyt nivå med formål å gi hurtig kvalifisering for arbeidsmarkedet.</p> <p>Krever høyt kvalifiserte faglærere med universitetsutdanning.</p>
AKTUELLE KURSPAKKER	<ul style="list-style-type: none"> • Effektiv ettårig kurspakke i norsk og samfunnsfag tilsvarende trinn 3 på universitetsnivå for kvalifisering til universitet og høyskoler • Målretta tilbudspakker til arbeidsinnvandrere som ønsker kvalifisering på høgt nivå. Disse står uten gode tilbudspakker i dag. • Målretta tilbudspakker som gir en grundig og allsidig informasjon/ orientering om sektorer i arbeidsmarkedet
HOVEDGRUPPE 2: HOVEDTREKK OG BEHOV - MULIGE KURSPAKKER	
NOEN HOVEDTREKK	<p>Generelt: Mindre formelle kvalifikasjoner (avbrutt eller fullført 7-årig grunnskole/med eller uten forskjellig praktisk erfaring / yrkeserfaring) God kapasitet i å orientere seg om norske forhold).</p>
BEHOV	<ul style="list-style-type: none"> • Målretta tospråklige tilbudspakker for personer som kommer til Norge i ungdomsalder / som trenger å kvalifisere seg for utdanning eller arbeidsmarked • Målretta tospråklige temapakker for voksne personer med relativt lite skolegang i forhold til norske krav • Målretta tospråklige temapakker der kvinner er særskilt fokusgruppe

	<ul style="list-style-type: none"> • Målretta (tospråklige) tilbudspakker som gir en grundig og allsidig informasjon/orientering om sektorer i arbeidsmarkedet
HOVEDGRUPPE 3: HOVEDTREKK OG BEHOV - MULIGE KURSPAKKER	
NOEN HOVEDTREKK	<p>Generelt: Ingen eller enkel lese- og skriveferdighet / sterk tradisjon for muntlig kommunikasjon.</p> <p>Liten erfaring med avanserte tekniske løsninger og dermed noe begrenset kapasitet til å nyttiggjøre seg det elektroniske ”markedet”.</p>
BEHOV	<p>Innvandrere som ikke kan lese og skrive</p> <ul style="list-style-type: none"> • Trinnvise alfabetiseringspakker for innvandrere på deres eget morsmål – med siktemål å legge grunnlag for språktilegnelse med norsk som redskapsspråk. • Trinnvise temapakker på eget morsmål som gir viktig informasjon for å kunne leve i Norge. • Målretta kursing som gir en grundig informasjon/orientering om sektorer i arbeidsmarkedet som det er realistisk å sikte mot. • Målretta kursing i synlige og mer ”skjulte” sider av det Norske samfunnet / grunnstrukturene i handlingsmåter og verdisyn som er ”selvfølgelige” for de norske innfødte.
FORSLAG TIL OVERORDNA MODELLER OG METODE	
<p>Overordnet stikkord for gruppe 2 og 3:</p> <p>TRADISJONELL, BREDSPEKTRET FOLKEOPPLYSNING. <i>Kunnskapsformidlerne</i> må kunne vise til både høy faglig utdanning – teoretisk så vel som praktisk, grunnleggende kjennskap til og identitet med målgruppen, solide kunnskaper i flere språk, bred kulturell innsikt, livserfaring – og et sterkt engasjement for målgruppen.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Studieforbundene legger seg på modell for folkeopplysning som i forbundenenes første tid. Dvs: Høyt kvalifiserte kunnskapsformidlere / behersker målgruppens språk og kultur/ stor faglig bredde, bred kulturell erfaring / bred livserfaring. • Varierte, fleksible, skreddersydde tilbud med høy kvalitet fra tilbyder. Overordnet krav at folk kjenner seg ”hjemme” i (har identitet med) tilbudet / ingen språklig barriere. • Publikum må møtes på ”egen hjemmebane”. • Oppsøkende kurs (f.eks små kurs i folks egne stuer à la studiesirkler eller ”tuppervaresamlinger”) • Startpakker med ansikt-til-ansikt muntlig kunnskapsformidling / den personlige dialogen 	

framtr dende / lav startterskel på teknisk kunnskapsformidling.

- Fleksibel finansiering / lav egenandel

KURSPAKKER SOM HAR AKTUALITET FOR ALLE

Kurspakker som alltid er aktuelle handler blant annet om formelle krav, kunnskap og innsikt, skrevne og uskrevne regler

- **Arbeidslivet**
- **Offentlige tjenester**
- **Etablering og bosetting**
- **Skatteregler**

Dvs alle sider ved det   leve, bo og fungere optimalt i dagliglivet der man bor.